

08.07.18

לכבוד

חברי ועדת הכלכלה

הנדון: הערותינו להצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 20) (חיזוק האכיפה והקלת נטל האסדרה), התשע"ח-2018

1. האינטרס הציבורי: חיזוק ההגבלים העסקיים וחיזוק התחרות

אנו רואים ברשות ההגבלים העסקיים (להלן – רשות ההגבלים) עמוד תווך במאבק להורדת יוקר המחיה ולצדק חברתי. לפיכך, אנו תומכים בכל צעד שנועד לחזק את רשות ההגבלים ומתנגדים לכל צעד שמחליש את הפיקוח, את האכיפה ואת ההרתעה של רשות ההגבלים.

2. כיצד אנו בוחנים האם התיקון לחוק מחזק את האכיפה ואת ההרתעה של רשות ההגבלים?

ככלל, אנו מוטרדים בעיקר מאותם תאגידי גדולים, אשר אחראים לעיקר חוסר התחרות והריכוזיות במשק. הבעיה עם תאגידי אלה היא כפולה ומכופלת - לא די בכך שיש להם כוח שוק מוגזם, אלא יש להם גם מוטיבציה לשמר מצב זה באמצעות סוללות עורכי דין ויועצים, אשר משמשים כחומת הגנה מפני הגברת תחרות וכמכשיר התקפה על מתחרים חדשים ואף על רשות ההגבלים.

גם כאשר כבר מוטלות על תאגידי אלה סנקציות כספיות, הרי שבהיעדר תחרות ומתחרים חדשים - כוח השוק שלהם מאפשר להם לגלגל את עלות הסנקציות על הצרכנים, ושכר קידום התחרות יוצא בהפסדה. לעיתים, תאגיד עלול אף לבצע ביודעין עבירות על חוק ההגבלים העסקיים מתוך חישוב כלכלי קר שמשתלם לו להמשיך לשלם קנסות תמורת המשך פעולותיו. לכן אנו בוחנים את התועלת שבסעיפי חוק שונים באמצעות השאלות הבאות:

א. האם החוק החדש מקנה כלים להתמודדות עם אותם תאגידי גדולים, אשר מסוגלים "לקנות" חוות דעת מומחים, התומכות בכל צעד עסקי מבוקש על ידם, גם אם הוא עומד בסתירה לתחרות ואף לכוונת החוק, או שלחילופין החוק החדש כולל מקום ל"פרשנויות" אשר ישמשו כפרצות בידי התאגידי הגדולים;

ב. האם החוק החדש מקנה לרשות ההגבלים כלי חקירה נאותים וכלי התמודדות אפקטיביים עם חסמי התחרות;

ג. האם החוק החדש מקנה לרשות ההגבלים כושר הרתעה אמיתי וכבד משקל מול מי שיפר אותו, בדגש על סנקציות אישיות נגד מנהלי תאגידי - סנקציות שהוכח שהן היעילות ביותר מבחינת ההרתעה וקידום התחרות.

3. הערות לסעיפי הצעת החוק

לאחר שבחנו את סעיפי החוק המוצע על סמך הקריטריונים שפורטו לעיל, אנו מבקשים להעיר לגבי הסעיפים הבאים:

- א. **סעיפים 23-24 להצעת החוק - הפחתת רף הענישה במונופולים מ-5 ל-3 שנות מאסר:** שינוי זה הוא בעייתי משתי סיבות. ראשית, מבחינה ערכית מועבר מסר שעבירות של מונופול הן פחות חמורות מאשר עבירות של קרטל (עליהן העונש המרבי הוא 5 שנות מאסר), ואין לכך הצדקה. שנית, מבחינה פרקטית, הורדת הרף ל-3 שנות מאסר לא תאפשר שימוש בכלי של האזנות סתר, שהוא כלי חשוב במאבק בהקטנת התחרות. בשורה התחתונה, שינוי זה לא עונה בקנה אחד עם הרצון להקנות כלי חקירה נאותים, ופוגע בכושר ההרתעה של הרשות להגבלים. אנו תומכים מאד בהחמרת הענישה לעבירות של קרטל, אולם לא מבינים מדוע זה צריך "להתקזז" באיזושהי צורה עם הקלה למונופולים.
- ב. **סעיף 27 להצעת החוק - עיצומים על תאגיד גדול:** לכאורה, זהו סעיף חיובי שמקדם את התחרות, מכיוון שברור שעיצומים כספיים נמוכים יכולים להפוך את העבירה על החוק למשתלמת. אולם, משתמע מסעיף זה, שמטרתה של רשות ההגבלים היא להפוך את העיצומים ל"נשק" העיקרי נגד מונופולים. לכך אנחנו מתנגדים: כוח השוק של תאגידי גדולים יאפשר להם לגלגל את עלות העיצומים הכספיים על הצרכנים. הרתעה אמיתית תתחולל רק אם מנהלי התאגידיים שחרגו מהכללים ישלמו מחיר אישי. לטעמנו, ברירת המחזל הרצויה היא הטלת סנקציות אישיות על מנהלי תאגיד, ורק במקרים בהם אין זה אפשרי - להטיל קנסות גבוהים על התאגיד עצמו. בהקשר זה נבקש להבין, האם בעתיד שואפת רשות ההגבלים להעלות או להוריד את כמות הסנקציות האישיות שיוטלו על מנהלי תאגידיים שהפרו את החוק.

נשמח לענות על כל שאלה.

בברכה,

ברק גונן
יו"ר משותף צדק פיננסי

עו"ד לינור דויטש
סמנכ"ל לובי 99